PRIORITĀRIE RĪCĪBAS VIRZIENI

PIEEJAMĪBAS UN PIEKĻŪSTAMĪBAS NODROŠINĀŠANAI RĪGĀ

2027–2029

Rīgas Personu ar invaliditāti nevalstisko organizāciju konsultatīvā padome

Versija: 2.0 (uzlabotā) | Septembris 2026

Ievads

Rīgas Personu ar invaliditāti nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes (turpmāk - Padome) dalībnieku diskusijās tika apkopotas nevalstisko organizāciju, cilvēku ar invaliditāti, ekspertu un pašvaldības pārstāvju atziņas par aktuālajiem pieejamības izaicinājumiem galvenajās pašvaldības darbības jomās.

Diskusiju rezultāti apliecina, ka pieejamība ir horizontāls princips, kas vienlaikus attiecas uz izglītību, kultūru, nodarbinātību, pilsētvidi un sabiedrības līdzdalību. Lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas visiem Rīgas iedzīvotājiem, nepieciešama koordinēta, ilgtermiņa un uz rezultātiem balstīta pieeja.

Vadošie principi

Uz rezultātiem balstīta pieeja: Katram pasākumam ir mērāms iznākums un noteikts izpildes termiņš.

Horizontāla integrācija: Pieejamības prasības tiek iekļautas visos pašvaldības lēmumos un projektu konkursos.

Kopienas balss: Padomes dalībnieki kā arī šo nevalstisko organizāciju dalībnieki un biedri ir iesaistīti ne tikai konsultācijās, bet arī uzraudzībā un izvērtēšanā.

Pārredzamība: 1 x gadā par sadaļu atbildīgā institūcija/departaments ziņo Padomei par veiktajām izmaiņām, aktualitātēm, rezultātiem un plānotājām turpmākām rīcībām.

Vērtības: Pieejamība nav atsevišķs sociālās politikas jautājums. Tā ir priekšnoteikums cilvēktiesību ievērošanai, līdzdalībai un vienlīdzīgām iespējām. Rīgas attīstībai jābalstās principā, ka pilsēta ir pieejama ikvienam tās iedzīvotājam un viesim.

Fokuss uz ieviešanu: Šī stratēģija ir dzīvs dokuments — tā tiek pārskatīta un atjaunināta katru gadu, pamatojoties uz reālo progresu un mainīgajiem apstākļiem. Tās spēks slēpjas nevis formulējumos, bet gan ieviešanas nopietnībā un sadarbības kvalitātē starp pašvaldību, NVO un cilvēkiem ar invaliditāti.

Prioritāte Nr. 1 — Pieejama izglītība un interešu izglītība

Mērķis

Nodrošināt bērniem un jauniešiem ar invaliditāti **vienlīdzīgas** iespējas iegūt izglītību un piedalīties interešu izglītībā visās Rīgas apkaimēs.

Galvenie pasākumi

- Izstrādāt Rīgas izglītības iestāžu pieejamības attīstības plānu ar vienotām vadlīnijām skolu pieejamības uzlabošanai (termiņš: 2026. g. IV cet.)
- Noteikt prioritārās skolas katrā apkaimē, kurās ir nodrošināta piekļūstamība (termiņš: 2026. g. IV cet.)
- Izveidot publiski pieejamu skolu un interešu izglītības centru pieejamības karti (termiņš: 2026. g. III cet.)
- Paredzēt mērķtiecīgu finansējumu infrastruktūras uzlabojumiem no pašvaldības budžeta un ES fondiem (no 2027. g. budžeta cikla)
- Stiprināt pedagogu profesionālo sagatavotību darbam iekļaujošā vidē — ikgadējas apmācības
- Izvērtēt un pilnveidot piemaksu sistēmu pedagogiem, kuri strādā ar bērniem un jauniešiem ar invaliditāti (termiņš: 2026. g. IV cet.)
- Veidot ilgtermiņa finansēšanas mehānismus iekļaujošām programmām NVO, kas strādā ar bērniem, kuriem ir invaliditāte kvalitatīva brīvā laika nodrošināšanai - , sports, māksla, rokdarbi, mūzika

Mērāmie rezultāti (KPI)

Mērāmie rādītāji tiek apstiprināti sadarbībā ar Izglītības, Kultūras un Sporta Departaments un Pilsētas Īpašuma departamentu.

Rādītājs	Bāzlīnija 2026	Mērķis 2029	Vadošais dep.
Pilnībā piekļūstamas skolas katrā Rīgas daļā		Vismaz 1 katrā rajonā	IKSD/ PID
Pedagogu skaits ar iekļaujošās izgl. apmācību		+150 gadā	IKSD
Interešu izglītība pieejama katrā Rīgas daļā			IKSD/ PID
NVO iekļaujošu programmu finansējuma saņēmēji		+20% no bāzlīnijas	IKSD

Atbildība un ziņošana

Vadošais departaments: IKSD (Izglītības, kultūras un sporta departaments)

Atbalsta departamenti: PID (Pilsētas īpašuma departaments)

Ziņošanas cikls: Reizi gadā Padomei

Prioritāte Nr. 2 — Pieejama kultūra

Mērķis

Nodrošināt, ka kultūras dzīve un sabiedriskā līdzdalība ir pieejama visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no funkcionālajiem ierobežojumiem.

Galvenie pasākumi

- Izveidot pašvaldības kultūras iestāžu pieejamības izvērtējumu (iekštelpu, ārtelpu, satura pieejamība) (termiņš: 2026. g. III cet.)
- Prioritāri virzīt iekštelpu un ārtelpu labiekārtojumu, lai sekmētu piekļūstamību kultūras notikumiem
- Ieviest vienotu pieejamības simbolu sistēmu pasākumu komunikācijā (termiņš: 2026. g. II cet.)
- Vienoties, kuros pašvaldības liela mēroga pasākumos tiek nodrošināta satura pieejamība — audioapraksts, subtitri, zīmju valoda
- Veidot atbalsta instrumentu pasākumu pielāgošanai (dotācijas vai metodisks atbalsts NVO un kultūras iestādēm)
- Iekļaut pieejamības kritērijus kultūras projektu konkursos ar papildu punktiem
- Izcelt labās prakses piemērus — kultūrvietas, kas ieviesušas pieejamības risinājumus gan saturiski, gan fiziski.

Mērāmie rezultāti (KPI)

Rādītājs	Bāzlīnija 2025	Mērķis 2029	Vadošais dep.
Kultūras iestādes un parki ar pilnu pieejamību		x% pašvaldības iestāžu	IKSD/ PID/ MVD
Liela mēroga pasākumi ar satura pieejamību		100% pašvaldības pasākumu	IKSD
Pasākumi ar vienoto pieejamības simbolu		Visi pašvaldības pasākumi	IKSD
Kultūras projekti ar pieejamības kritērijiem		100% konkursu	IKSD

Atbildība un ziņošana

Vadošais departaments: IKSD

Atbalsta departamenti: PID, MVD, Rīgas Nami

Ziņošanas cikls: Reizi gadā Padomei

Prioritāte Nr. 3 — Pieejama un droša pilsētvide

Mērķis

Nodrošināt drošu, saprotamu un pieejamu pilsētvidi visiem Rīgas iedzīvotājiem, veidojot un ieviešot vienotu pieeju pilsētvides pieejamības risinājumiem.

Galvenie pasākumi

- Izveidot prioritāro nozīmīgo projektu sarakstu, kuriem plānota pārbūve trīs gadu periodā (tuneļu likvidācija, Vecrīgas pārvietošanās iespējas, apkaimju centri, velojoslas) - daļa no Rīgas investīciju plāna (termiņš: 2026. g. III cet.)
- Uzlabot ietvju kvalitāti un krustojumu pieejamību, kā arī uzturēšanas darbus prioritizēt pie veselības iestādēm, sociālās aprūpes centriem, sociālajām mājām, grupu dzīvokļiem un speciālajām skolām
- Izveidot vienotu digitālu pieejamības problēmu reģistru — organizāciju pārstāvji var ziņot, pašvaldība seko izpildei (termiņš: 2026. g. III cet.)
- Norādes un pagaidu infrastruktūra būvdarbu laikā, lai nodrošinātu apiešanas iespējas arī cilvēkiem ar invaliditāti (termiņš : 2027.g. II cet.)
- Attīstīt skaņas luksoforu sistēmu atbilstoši prioritāšu plānam, kas izstrādāts sadarbībā ar biedrību pārstāvjiem (termiņš: 2026. g. IV cet.)
- Pilnveidot sabiedriskā transporta pieejamību — iekāpšanas zonas, informācija, ritošais sastāvs
- Izstrādāta segumu detalizācijas rokasgrāmata ielu vadlīniju papildinājumam (termiņš 2026.gads)
- Izvietot norādes, piktogrammas pilsētvidē, kartes, lai palīdzētu cilvēkiem orientēties
- Parku un rotaļu laukumu pielāgošana cilvēkiem ar invaliditāti - celiņu segumi, apmales, rotaļu iekārtas (MVD/ AMD)
- Tualetes cilvēkiem ar invaliditāti, un arī specializētā labierīcību un aprūpes telpu izveide gan pilsētvidē, parkos, gan sabiedriskajās vietās (MVD) .
- Pludmaļu, peldvietu un ūdensmalu pieejamība cilvēkiem ar ratiņkrēsliem (MVD)
- Sociālo mājokļu būvniecības vai renovācijas rezultātā paredzēt arī telpa sociāo pakalpojumu sniegšanai (MVD)

Mērāmie rezultāti (KPI)

Rādītājs	Bāzlīnija 2026	Mērķis 2029	Vadošais dep.
Īstenoti pārbūves projekti		+15 gadā	AMD
Uzstādītie skaņas luksofori gadā		+20 gadā	AMD
Pieejamības uzlabošana ap kritiskajām adresēm, novēršamo problēmu reģistrs		≥70% atrisināti 6 mēn.	AMD
Sabiedriskā transporta pieturas ar pilnu piekļūstamību apkaimju centros		+10% gadā	AMD

Rādītājs	Bāzlīnija 2026	Mērķis 2029	Vadošais dep.
Uzlabota pieejamība Rīgas parkos un pludmalēs			MVD
Tualetes ar pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti			MVD
Rotaļu laukumi ar iekārtām bērniem ar invaliditāti			MVD/ AMD

Atbildība un ziņošana

Vadošais departaments: AMD (Ārtelpas un mobilitātes departaments) / MVD Mājokļi un Vides Departaments

Atbalsta departamenti: PAD (Pilsētas attīstības departaments), RS (Rīgas Satiksme)

Ziņošanas cikls: Reizi gadā Padomei

Prioritāte Nr. 4 — Iekļaujoša nodarbinātība

Mērķis

Veicināt cilvēku ar invaliditāti iesaisti darba tirgū, mazinot administratīvos, sociālos un attieksmes šķēršļus.

Galvenie pasākumi

- Ieviest regulāru cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības datu monitoringu Rīgas pašvaldībā — pirmie dati līdz 2026. g. IV cet.
- Veidot ciešu sadarbību ar NVA un SIVA, ieviešot specifiskas programmas pašvaldībā, kā piemēram, prakses vietu izveidi pašvaldības kapitālsabiedrībās —
- Attīstīt mentoringa un darbaudzinātāju atbalsta programmas
- Ieviest sociāli atbildīgu iepirkumu, nosakot minimālo sociālo uzņēmumu īpatsvaru pašvaldības iepirkumos
- Izvērtēt sociālā atbalsta saglabāšanas mehānismus darba uzsākšanas laikā — priekšlikums valdībai 2026. g.
- Īstenot sabiedrības informēšanas kampaņas stereotipu mazināšanai — vismaz 1 kampaņa gadā

Mērāmie rezultāti (KPI)

Rādītājs	Bāzlīnija 2026	Mērķis 2029	Vadošais dep.
Cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības līmenis		+5 procentpunkti līdz 2028.	CA / NVA
Prakses vietas pašv. kapitālsabiedrībās gadā		20 no 2027. g.	Kapitālsab.
Pašv. iepirkumi no sociālajiem uzņēmumiem		+10% no bāzlīnijas	CA
Informatīvās kampaņas par iekļaujošu nodarbinātību		≥1 gadā	CA / NVO

Atbildība un ziņošana

Vadošais departaments: CA (Centrālā Administrācija)

Atbalsta organizācija: NVA, Kapitālsabiedrības

Ziņošanas cikls: Reizi gadā Padomei

Horizontālās prioritātes

Zemāk minētās tēmas attiecas uz visām četrām galvenajām prioritātēm un tiek integrētas to īstenošanā.

Digitālā pieejamība

Pašvaldības digitālie pakalpojumi, vietnes un saziņas kanāli ir jāpadara pieejami personām ar dažādiem funkcionālajiem ierobežojumiem.

- Izvērtēt rīga.lv un pašvaldības e-pakalpojumu atbilstību WCAG 2.1 AA standartam
- Izstrādāt rīcības plānu konstatēto nepilnību novēršanai
- Nodrošināt pieejamu formātu visiem pašvaldības publiskajiem dokumentiem

Vadošais departaments: RDA/ Komunikācijas Pārvalde CA

Sabiedrības izpratne un attieksme

Strukturāli šķēršļi bieži sakņojas attieksmes un informētības trūkumā.

- Atbalstīt NVO informēšanas un izglītošanas aktivitātes
- Iekļaut pieejamības tēmu Rīgas pašvaldības iekšējās apmācībās ierēdņiem
- Vadošais departaments: CA sadarbībā ar NVO

Ātrās uzvaras 2026. gadā

Zemāk norādītie pasākumi ir īstenojami 2026. gadā un kalpo kā taustāmi stratēģijas īstenošanas sākuma signāli.

Līdz 2026. g. decembrim

- Noteikt vadošos departamentus katrai prioritātei un apstiprināt Padomē
- Uzsākt bāzlīnijas datu apkopošanu visiem KPI
- Ieviest vienotu pieejamības simbolu sistēmu pašvaldības pasākumu komunikācijā
- Sagatavot prioritāro skaņas luksoforu ieviešanas plānu
- Publicēt publiski pieejamu izglītības un interešu izglītības centru pieejamības sarakstu
- Izveidot pilsētvides pieejamības problēmu digitālo reģistru
- Iekļaut pieejamības kritērijus visos pašvaldības projektu konkursos
- Izveidot kultūras iestāžu pieejamības matricu
- Uzsākt rīga.lv WCAG atbilstības izvērtējumu
- Apkopot cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības bāzlīnijas datus
- Papildināt Investīciju un rīcības plānu ar konkrētām aktivitātēm piekļūstamības sekmēšanai

Pārvaldība un uzraudzība

Padomes loma

Rīgas Padome ir galvenais šīs stratēģijas uzraudzības mehānisms. Padomes loma nav tikai konsultatīva — tā ir aktīvs ieviešanas partneris.

- Reizi gadā — saņemt departamentu progresa ziņojumus pa prioritātēm, ko prezentē Padomes sēdē, aktualizē nākamā gada darba plānu un investīciju plāna prioritātes;
- Pēc nepieciešamības — rekomendēt korekcijas prioritāšu īstenošanā.

Departamentu ziņošana

Katrs vadošais departaments reizi gadā ziņo Padomei par veiktajām izmaiņām, aktualitātēm, rezultātiem īsu progresa pārskatu par savu prioritāti, iekļaujot:

- Ieviesto pasākumu saraksts un statuss;
- KPI faktiskās vērtības salīdzinājumā ar mērķiem;
- Identificētās problēmas un piedāvātie risinājumi;
- Plānotās aktivitātes nākamajā gadā.

Cilvēku ar invaliditāti tiešā iesaiste īstenošanā

Lai nodrošinātu, ka uzraudzība atspoguļo reālo pieredzi, Padomes dalībnieki nodrošina:

- Iesaisti katrā Padomes sēdē uzklausot departamentu ziņojumus par veiktajām izmaiņām/aktualitātēm/rezultātiem;
- Katrs Padomes dalībnieks savas nevalstiskās organizācijas ietvaros, veic lietotāju aptauju par pakalpojumu un vides pieejamību Rīgā;
- Regulāru fokusgrupu diskusiju ar dažādu invaliditātes grupu pārstāvjiem.

Finansēšanas satvars

Stratēģijas īstenošana ir atkarīga no mērķtiecīga un plānota finansējuma. Katrs departaments savā budžeta pieteikumā iekļauj stratēģijā paredzētos pasākumus.

Finansējuma avoti

- Rīgas pašvaldības pamatbudžets — infrastruktūras uzlabojumi, cilvēkresursi, uzraudzība
- ES struktūrfondi (2021–2027) — pieejamas vides projekti, digitālā transformācija, nodarbinātības programmas
- Valsts mērķdotācijas — izglītības un sociālo pakalpojumu pieejamībai
- Privātais sektors un NVO projektu finansējums — satura pieejamības un attieksmes mainīšanas aktivitātes

Padome reizi gadā izvērtē, kuri pasākumi ir prioritāri jāiekļauj Rīgas Investīciju un rīcības plānā. Šis mehānisms nodrošina, ka pieejamības jautājumi tiek skatīti pašvaldības finanšu plānošanas kontekstā, nevis kā atsevišķas iniciatīvas.

Pielikumi

Pielikumi tiek izstrādāti un caurskatīti kopā ar atbildīgajiem departamentiem. Tie ir šīs stratēģijas neatņemama sastāvdaļa un tiek aktualizēti reizi gadā.

1. Skolu saraksts ar esošo un plānoto piekļūstamību (IKSD)
2. Interešu izglītības programmu saraksts ar pieejamības statusu (IKSD)
3. Kultūras iestāžu pieejamības izvērtējums un plānotās investīcijas (IKSD / MVD)
4. Prioritāro pilsētvides objektu saraksts, kam nepieciešama pārbūve (AMD)
5. Gājēju infrastruktūras uzlabojumu un skaņas luksoforu prioritāšu plāns (AMD / RS)
6. Parku un publisko ārtelpu pieejamības uzlabojumu saraksts (MVD)
7. Cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības datu monitoringa metodika (CA)
8. Rīgas pašvaldības e-pakalpojumu WCAG atbilstības izvērtējums (IT departaments)
9. Gada progresa ziņojuma veidne

Dokuments sagatavots: 2026. gads | Rīgas Konsultatīvā padome cilvēkiem ar invaliditāti

Nākamā pārskatīšana: 2027. gada janvāris